

384.35

Szerző:

Cím:

Van mit cselekedni...

Nem jó „külön élni” a gyáriaktól

Ganz Művek 1961. máj. 26.

100

1961

Személy

Valahol elhangzott egy kijelentés: a műszaki értelmiség nem vesz részt a gyár kulturális életében.

Igaz-e ez? Ha igen, miért? Összejöttünk tizenketten a motortervezési osztályon, beszélgetni erről a témáról. Idősebbek, fiatalabbak, családosok, egyedülállók, s két mérnök a sok férfi között.

Kevés az idő

Legtöbb szó arról esett, hogy nagyon kevés az idő. A tizenegy mérnökember egytől egyig továbbképzésre jár. Kettő közülük szakmérnöki továbbképzésre. Kettő tanítanak technikumban, négy ember nyelvet tanul. A tizenegy között mindössze három az olyan ember, akinek csak egyféle elfoglaltsága van munkaidő után.

A munkájuk nehéz, felelősségteljes, otthon sem nyugtot hagyó bonyolult tevékenység. Szakmai előadásokra járnak a továbbképzésen kívül is, szakanyagot olvasnak. Saját műszaki fiókkönyvtárunk van, 500-600 kötetet tartanak itt a vállalati műszaki könyvtár anyagából. Szakfolyóiratokat is olvasnak rendszeresen.

Mennyi szabad ideje van ezek után az embereknek?

Nem sok. De azért valamenynyire van.

A szépirodalmi könyvtár készítette egy statisztikát. A 3640 olvasó közül 433 a műszaki értelmiségi. Ez a szám persze nem mutat teljes képet. Beszélgető társaim közül egy sem jár az üzemi könyvtárba. Itt ül közöttünk viszont Bóna József, az osztály könyvtérjesztője. Őt olyan „üzletfele” is van, aki 500-600 forintból törleszt havonta, tehát jócskán vásárol. 30-40 körül mozog a rendszeres vásárlók száma.

Az adatokat tovább elemezve kiténik, ha kissé kevés is amennyit olvasnak, de eléggé komoly, tartalmas irodalom. A Háború és béke, a Hemingway novellák, a Forsyte Saga, a Nyomorultak — ilyen könyvek „mennek” a legjobban. A baj az, hogy nem kapnak belőlük eleget.

Az olvasás — egy a kulturálódási lehetőségei közül. Hát a többi?

Sokan szeretik a zenét. Van aki zongorázik szombat délutánonként, van aki hangversenyekre jár. Súlyom István a képzőművészetek kedvelője, rajzolgat és kiállításokat néz meg. Rácz Jenőt a régészet érdekli. Gyári adatok szerint a színházlátogatóknak körülbelül 25 százaléka értelmiségi. Természetesen a motorszerkesztés dolgozói is járnak színházba. Megfordulnak a TIT előadásain, moziba pedig mindenki eljut, ha nem is túl gyakran. (Sokan laknak közülük a peremvárosokban, s a nagy elfoglaltság mellett nehezen szánják rá magukat, hogy két délutánt is feláldozzanak: egyet arra, hogy beutazzanak, sorba álljanak a másnapi mozijegyért, egyet meg magára az előadásra.) A tizenegy ember közül 2 televíziótulajdonos.

Erre jut a kevéske időből, s bizony jól be kell osztani, hogy jusson ennyire. Különösképp akkor, ha az embernek családja is van.

Nem „szakbarbárok”

Az elmondottakból azonban világosan kitűnik: nagy igazságtalanság lenne ezeket az embereket „szakbarbársággal” vádolni. Lehetne talán valamivel többet olvasni, színházba járni, zenét hallgatni — az ember önmaga tudja legjobban, megtesze-e mindent az önművelés érdekében. De el kell ismernünk, nem szakbarbárok. Amennyire egy ilyen beszélgetésből megítélhető — művelődő és művelt emberek a motorszerkesztés mérnökei.

Annak ellenére, hogy valóban nem vesznek részt, vagy alig vesznek részt a gyár kulturális életében. Ők maguk is megmondják, igaza volt annak a vitaindító megállapításnak.

Vizsgont van-e okunk arra, hogy ezt elvárjuk a műszaki értelmiségtől?

Azt felelik a kérdésre: nincs. Nincs értelme erőltetni az amúgy is vészes időhiánnyal küzdő mérnököket, hogy részt vegyenek a nem az ő igényeikre szabott rendezvényeken.

Ennek a véleménynek csaknem teljesen igazat lehetne adni, de valahogy mégis motoszkál az emberben egy kis kétség. Vajon élhet-e egy mérnök, sőt, sok mérnök úgy a gyárban, hogy senkivel sem találkozik közvetlen kollégáin kívül? Nem tudom, hogy a motorszerkesztés dolgozói milyen viszonyban vannak a motorgyári munkásokkal. Lehet, hogy itt a gyárban már kitűnő és megfelelő kapcsolat alakult ki közöttük. De az is lehet, hogy ezen a kapcsolaton van javítanivaló.

Vajon segíthet-e ilyesmín, ha részt veszünk a gyári kulturális életben?

Megéri-e a lehetséges és várható eredmény a ráfordított időt? Lehet-e időt teremteni rá?

Azt hiszem, egyértelműen megfogalmazhatjuk a választ a kérdésre: nem jó dolog külön élni a gyáriaktól. Még akkor sem, ha sok mindent figyelembe kell venni.

Út ott az asztalnál néhány fiatalember, egyedül élők. A főbbiek szemében: időmilliomosok. Mert akármennyi a munka, a tanulni való, mindig vannak fölösleges órák. Természetesen ők járnak legtöbbször színházba, moziba, hangversenyekre. Kérdézem tőlük: egyedül jobb-e menni valahová, vagy olyanokkal, akikkel beszélhetünk utóbb az élményről?

— Együtt jobb — volt a válasz.

Ki is alakultak az osztályon baráti körök, sőt, a gyár túlsó feléről is akadtak társak például a zenerajongásban.

Egyszóval nem olyan elszánt „magányosok” a műszaki értelmiségiek sem. Nyilván legnagyobb részt körülményeik, helyzetük teszik azokká őket.

Érdeemes lenne felújítani...

Am ezekhez a gátló, s egy részükben elháríthatatlan körülményekhez hozzáteszik a magukét a gyári kulturális szervek is. A „tizenegyek” elmondták például, hogy évekkal ezelőtt működött a Ganz-telepen egy Zenebarátok köre el-

vezésű társaság. Érdekes és szép zeneműveket hallgattak lemezekről, együtt, valaki mindig ismertette a darabokat. De a Zenebarátok köre mihamar elvesztette vonzerejét. Hogy miért? Apróságok miatt. Mert sokan elkéstek, és sokan mentek el korábban, tologatták a székeket és beszélgettek, mert rossz volt a technikai berendezés — és így tovább. Ügynevezett szervezési nehézségek miatt.

Emlegették a hajdani filmklubot, amely régebbi, közíróként filmeket mutatott be. Bérletet lehetett oda váltani. Ezt például kitűnő dolognak tartották — és találkoztak ott sok emberrel, ha kevés időre is.

(Folytatás a 6. oldalon.)

(Csak ne adtak volna ki több bérletet, mint amennyi hely volt, s ne kellett volna sokszor végig állni az előadást.)

Azután meg — s erről magam is meggyőződtem — sok nehézségbe ütközik például az is, hogy itt a gyárban hozzájussanak hangverseny-jegyekhez. Pedig ha innen mennek többen együtt — annak is megvannak a maga előnyei. A közönségszervező iroda meg is bírálta önmagát ez ügyben: — Bizony rosszul állunk a hangversenyekkel. — Am furcsa volt az indokolás: — Nekünk nemigen érdekesek az osztályok igényei. Ha műhely kérné, az más...

Több oldalról is támadható, káros, lehetetlen és neveléséges felfogás ez, még vitatni is alig érdemes. Valakinek kellene foglalkoznia a gyárban a zenei művelődés problémáival. Ha a közönségszervező nem győzi, akkor másnak. Ki kell elégtíteni, sőt, fokozni kell az igényt az osztályokon, s a műhelyekben egyaránt, s ahol még nem született meg az igény, fel-

kell ébreszteni. Tudom, hogy egyszerű ezt leírni, s megcsinálni sokkal nehezebb. De hát szorgalmaznia kell mindenkinek, minél több embernek, hogy végre hozzáfogjunk a megvalósításához!

Akadnak aztán olyan nézetek — ők említették meg —, hogy „a mérnök számára nem fontos a szépirodalom”. Néhol, talán szó nélkül épp egy rosszalló pillantással, de éreztetik a vezetőik is: „Minek üzni ezt a könyvpropagandát, mire való ez?” Nem kellene vitatkoznivaló ezel a felfogással?!

Hívja őket valaki?

Bizonyos műveket, amelyek pedig megérdemelnék az érdeklődést, de előítéletek miatt, vagy nem ismerésből olvasatlanok maradnak — ki ajánl nekik? Hívja-e őket valaki a szépirodalmi könyvtárba? A könyvesbolt tanulmányozza-e s továbbítja-e a könyvtérjesztő és kiadóállalatokhoz a kívánásaikat?

Egyszóval: volna itt mit cselekedni...

S. R.